

De leerkracht LO als bewegegambassadeur

De LO-docent in de verbindende rol

Er zijn anno 2020 veel ontwikkelingen gaande op het gebied van bewegen, sporten en gezondheid. Zo is in is in het najaar van 2019 het product Bewegen & Sport van curriculum.nu verschenen en zijn in 2018 het nationale sportakkoord en het nationaal preventieakkoord gesloten. Daaruit volgend wordt nu op regionaal en lokaal niveau inhoud gegeven aan deze akkoorden. Deze ontwikkelingen bewegen min of meer los van elkaar, maar hebben hetzelfde gedachtegoed. Welke kansen liggen hier voor de leerkracht LO?

TEKST KIRSTEN KEIJ EN LÉON NEVEN

Het gemeenschappelijke doel van de Nationale akkoorden is dat de ontwikkelingen leiden naar een gezondere bevolking. Voor het nieuwe curriculum van Bewegen & Sport en het sportakkoord is dat specifiek 'een leven lang met plezier bewegen'. Een uiterst actueel thema, nu we met nieuwe gezondheidsrisico's worden geconfronteerd. Wat bij deze ontwikkelingen ook duidelijk naar voren komt, is het zoeken en maken van verbinding. De samenhang tussen verschillende partijen wordt nadrukkelijk gezocht. Alleen ben je sneller, maar samen kom je verder.

Curriculum.nu Bewegen & Sport

Een leven lang met plezier bewegen is de missie voor het nieuwe curriculum Bewegen & Sport. Hiermee wordt bijgedragen aan een actieve en gezonde leefstijl. Als basis voor een leven lang met plezier bewegen is het nodig dat leerlingen ontdekken wat ze leuk vinden, waar ze goed in zijn en hoe ze hier vorm aan willen en kunnen geven. Zo ontwikkelen ze hun eigen beweegidentiteit, vergroten ze hun mogelijkheden om deel te nemen aan allerlei soorten beweegactiviteiten en leren ze gerichte keuzes maken. 'Goed' leren bewegen, dat is en blijft het belangrijkste doel van het leergebied. Leerlingen maken kennis met een breed aanbod van activiteiten waarin bewegen centraal staat. Zo leren zij, binnen hun eigen mogelijkheden beter bewegen en met elkaar om te gaan. Het ontwikkelteam B&S heeft

zes bouwstenen voor een nieuw curriculum uitgewerkt in doorlopende leerlijnen van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs onderbouw. Dit zijn: leren bewegen, gezond bewegen, bewegen betekenis geven, bewegen regelen, samen bewegen en beweegcontexten verbinden.

Nationaal sportakkoord

'Sport verenigt Nederland' is de pakkende slogan het nationale sportakkoord. Dit akkoord beschrijft in zes ambities wat er gedaan gaat worden om Bewegen & Sport nog beter neer te zetten. De ambities zijn *inclusief sporten en bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sportaanbieders, positieve sportcultuur, van jongs af aan vaardig in bewegen* en *topsport inspireert*. In het akkoord zijn onder andere afspraken gemaakt over de genoemde ambities (de deelakkoorden), over de invulling van de deelakkoorden op regionaal en lokaal niveau, over de relatie met andere akkoorden (onder andere het preventieakkoord) en over samenwerking tussen de verschillende partijen uit het sociaal domein, uit de sport en uit het onderwijs.

Nationaal preventieakkoord

Het preventieakkoord heeft als doel *een gezonder Nederland*. Uitgangspunt hierbij is dat er vooral ingezet wordt op preventie. Het preventieakkoord richt zich op drie onderwerpen: roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Ook in het preventieakkoord wordt nadrukkelijk

▲ Model samenwerkende partners
bron: beweegambassadeur.nl

gezocht naar samenwerking van bedrijfsleven, zorg, welzijn, onderwijs en overheden. Het spreekt voor zich dat vooral bij het onderwerp overgewicht de verbinding met andere akkoorden en het bewegingsonderwijs ligt.

Noodzaak van verbinden en samenwerken

Het is inmiddels duidelijk dat er een bepaalde urgentie is om in beweging te komen, omdat dat een wezenlijk onderdeel is van een gezonde en actieve leefstijl. Ook kunnen we inmiddels de argumentatie ervoor dromen. Volgens Erik Scherder, zo'n beetje de nationale bewegingambassadeur, is bewegen niet alleen maar goed voor het lijf, maar ook voor de ontwikkeling van de hersenen (Scherder, 2014). Bekend is al dat wereldwijd overgewicht en obesitas tot de grootste bedreigingen van de gezondheid behoren vanwege de risico's op hart- en vaatziekten, suikerziekte en hoge bloeddruk. Echter, de invloed op de hersenen is ook van groot belang: als kinderen bewegen, stimuleert dat de delen van de hersenen die zorgen voor een optimale verstandelijke ontwikkeling en dat zijn de delen die bij het ouder worden het eerst achteruitgaan.

De diverse akkoorden die de afgelopen jaren gesloten zijn, laten zien dat de ambities voor een actiever en gezonder Nederland breed gedragen worden. Het bestaan van de akkoorden geeft ook aan dat het samenwerken aan deze ambities een belangrijke bijdrage kan gaan leveren. Ook daar lijken meer en meer partijen van overtuigd. De vraag rijst wie daar een belangrijke rol in zou kunnen spelen en wie wat gaat oppakken in dit proces. Hoe beter iedereen weet wie wat wanneer doet en waarom, hoe groter de kans dat de positieve maatschappelijke verandering inzet. Samen op weg naar een leven lang met plezier bewegen voor een actieve en gezonde leefstijl!

Beroepsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding

Het beroepsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding (2017) beschrijft dat de leraar een maatschappelijke opdracht heeft en een belangrijke rol speelt in de vorming van leerlingen tot zelfstandige mensen die hun weg kunnen vinden in de maatschappij. De taakstelling van de leraar is daarom breder dan alleen het uitvoeren van de lessen LO. De leraar LO dient de samenwerking en de verbinding aan te gaan met collega's en andere professionals rond vakoverstijgende thema's zoals persoonlijke vorming, socialisatie, sport- en beweegstimulering en gezondheid. Hiermee zegt het beroepsprofiel dat de leraar LO zich actief opstelt om het bewegingsonderwijs te voorzien van betekenisvolle contexten en verbindingen te leggen met partijen buiten het onderwijs. Er wordt samengewerkt met buurt- en sportverenigingen en gezondheidszorg- en welzijnsinstellingen.

Wat samenwerken op dit moment soms lastig maakt, is dat niet alle partijen dezelfde taal spreken en/of vanuit een gezamenlijke visie werken. Er zijn al mooie initiatieven, maar het loopt langs of naast elkaar in plaats van met elkaar. Het verdient de aanbeveling om vanuit dezelfde taal en gedachtegang met elkaar te gaan samenwerken. De bouwstenen van curriculum.nu Bewegen & Sport kunnen hierbij als een sterk uitgangspunt gelden.

“In het onderwijs is er minstens twaalf jaar de tijd om maar liefst alle leerlingen te bereiken en deze te inspireren voor een gezonde en actieve leefstijl, waarin bewegen een mooie plaats heeft!”

De leerkracht LO is van betekenis

Terugkijkend op de akkoorden, het product Bewegen & Sport en het beroepsprofiel zoekt elke partij de verbinding op om met elkaar te komen tot een integrale aanpak van de maatschappelijke taak die iedereen om het opgroeiende en bewegende kind heeft. Laat dit de kans zijn voor de leerkracht LO (en het bewegingsonderwijs als geheel) om als verbinder vanuit het onderwijs op te treden. In het onderwijs is er minstens 12 jaar de tijd om maar liefst alle leerlingen te bereiken en deze te inspireren voor een gezonde en actieve leefstijl, waarin bewegen een mooie plaats heeft! De leerkracht LO treedt op als bewegingambassadeur

om bewegen te stimuleren in de lessen bewegingsonderwijs, in en om de school en in de omgeving van de school. De leerkracht LO kan een mooie bijdrage leveren door de verbinding te zoeken en niet alleen in de gymzaal bezig te zijn met bewegen. Het zou mooi zijn als er in een vroeg stadium van de schoolloopbaan van alle leerlingen al verbindingen met sport- en beweegaanbieders worden gelegd en niet alleen maar in het examenjaar op basis van keuze in een SOK-programma.

Er zijn inmiddels talloze manieren om dat handen en voeten te geven, maar het begint allemaal met de blik naar buiten te richten en bij elke activiteit te bedenken welke partijen in de school of in de omgeving van de school baat hebben bij een samenwerking. Zo zijn we in staat de aangeboden beweegactiviteiten meer betekenis te geven voor de leerling. Het is goed om groot te denken, met structurele samenwerkingen tussen alle partners om de bewegende mens. Een prachtig voorbeeld is in Almere te vinden bij het Almere Kenniscentrum Talent (AKT). Grote dromen kunnen worden bereikt met kleine stappen, zoals een lokale (kleine) samenwerking tussen een sport- en beweegaanbieder en het onderwijs.

Beweegambassadeur in de lessen LO

Een voorbeeld van het verbinden van lesstof aan een sportaanbieder is om op de leskaart ook de lokale sport- en beweegaanbieder(s) te noemen en te verwijzen naar mogelijkheden om kennis te maken met de betreffende vereniging. Materiaal lenen van een vereniging kost soms vijf minuten bellen en tien minuten omrijden, maar geeft verbinding en bespaart de aanschaf van betreffende materialen. Dat kan gunstig zijn in een situatie waarin budgetten een rol spelen.

Beweegambassadeur in en om de school

Een mooi voorbeeld om het bewegen in de school te stimuleren in combinatie met aandacht voor gezonde voeding is het aanbieden van pauzesport, waarbij de leerlingen gestimuleerd worden om te komen doordat ze elke keer beloond worden met een fitcoin. Met de fitcoins kunnen ze vervolgens in de kantine gezonde items kopen. Op deze manier wordt verbinding gemaakt binnen de context van de school.

►
Lesbrief
klaarzetten
speerwerpen

Werpen: vortex & speer Klaarzetten

Doel:
zelfstandig een beweegactiviteit klaarzetten
aan de hand van een gegeven plattegrond

Stap 1: Verzamel de volgende materialen:

- 8 platte pionnetjes van 1 kleur
- 15 platte pionnetjes van een andere kleur
- meetlint
- 1 groene, 1 blauwe, 1 rode en 1 zwarte pion
- 5 groene, 5 blauwe, 5 rode en 5 zwarte linten
(de materialen waarmee geworpen wordt, pak je bij stap 5)

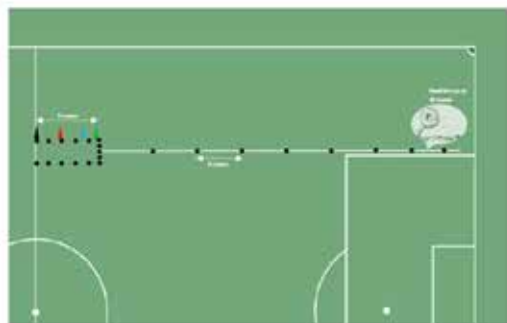
Stap 2: neem de materialen mee naar de aangegeven plaats op het veld

Stap 3: zie andere zijde van de lesbrief

Stap 3: Zet de materialen klaar zoals hieronder aangeven

Stap 4: Vraag de docent of de materialen juist zijn klaargezet

Stap 5: luist naar de beweeginstructies van de docent of pak de lesbrief "Werpen: vortex & speer Leren Bewegen"

Speerwerpen is een onderdeel van de sport Atletiek. De speeren hebben we geleend van AV Gouda.

Wil je een keer kennismaken met de sport:

www.avgouda.nl of vraag ernaar bij je LO-docent.

◀ Handbaltoernooi in plaatselijke sporthal

Bewegambassadeur in samenwerking met de omgeving

Een mooi voorbeeld van samenwerkende partijen is te vinden in Voorschoten. Hier hebben de vakleerkrachten van alle basisscholen van de vijf stichtingen zich vrijwillig in een lokale vakgroep verenigd. Naast werken aan de kwaliteit van de lessen bewegingsonderwijs, werken ze ook samen aan projecten die ervoor zorgen dat de leerlingen kennismaken met de lokale sport- en beweegaanbieders. Bij de Koningsspelen, die georganiseerd worden door de vakgroep, maken ruim 1000 kinderen die dag kennis met alle sport- en beweegaanbieders van Voorschoten. Ook organiseert de vakgroep in samenwerking met de lokale handbalvereniging een schoolhandbaltoernooi waarbij de kinderen van groep 5 en 6 van alle basisscholen deel kunnen nemen. De handbalvereniging heeft echter maar één handbalveld. Om dit toernooi te kunnen uitvoeren, stelt de naastgelegen tennisbaan tennisbanen beschikbaar. Op de tennisbanen worden handbalveldjes uitgezet. Een mooie verbinding tussen twee sportclubs.

▼ Pauzesport

Fitcoins verdienen?

Kom naar Bewegen & Sport in de pauze!

Bewegen&Sport in de pauze/tussenuur:

Lekker actief bewegen met elkaar en verdienen **fitcoins**

Met de fitcoins kan je verschillende (gezonde) dingen kopen in de kantine of bij de docenten Bewegen&Sport:

-Fruit	1 fitcoin
-Frisje OZ active	5 fitcoins
-Broodje gezond	10 fitcoins
-Nieuw gymshirt	20 fitcoins
-Nieuwe bal	40 fitcoin

Tips om tot (lokale) samenwerking te komen

Het is eenvoudig om tot (lokale) samenwerking te komen. Het start met het nemen van initiatief. Bij elk initiatief is het van belang om te kijken met welke partij in en om de school er meer betekenis en diepgang gegeven kan worden. Het loont de moeite om actief in de omgeving van de school te kijken welke sport- en beweegaanbieders er zijn en deze een keer te contacteren. Veel gemeenten hebben een soort sportcafé waar veel sport- en beweegaanbieders, partijen uit zorg & welzijn en ambtenaren samenkomen om te netwerken en kennis uit te wisselen. Als leerkracht LO kan je veel mensen leren kennen op dat soort bijeenkomsten en hier je voordeel mee doen. Het is daarnaast ook verstandig om goede contacten te onderhouden met alle andere onderwijsinstellingen in de gemeente. Het geeft inspiratie, ondersteuning en het is goed mogelijk dat er met elkaar meer te bereiken is, zoals bijvoorbeeld een betere aansluiting PO-VO.

De dagelijkse bezigheden in en om de school vragen vaak veel aandacht waardoor de blik naar buiten weleens van ondergeschikt belang blijkt te zijn. Voor de betekenis van het vak LO is het echter belangrijk om de beweegactiviteiten van een relevante context te voorzien om zo leerlingen hun weg te laten vinden in de rijke beweegcultuur die Nederland heeft!

Kirsten is werkzaam als leerkracht Bewegen & Sport op Het Kompas in Voorschoten, is lid van het ontwikkelteam Bewegen & Sport van curriculum.nu en is bestuurslid van KVLO-afdeling Leiden.

Leon is werkzaam als docent Bewegen & Sport op het Antonius College, onderdeel van Carmel College Gouda, is lid van het ontwikkelteam Bewegen & Sport van curriculum.nu, is voorzitter van KVLO-afdeling Rotterdam.

Foto:

Anita Riemersma

Bronnen

Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) (2017). *Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding*. Zeist: Jan Luiting Fonds.

Curriculum.nu (2019). Voorstel herziening kerndoelen en eindtermen leergebied bewegen & sport. Geraadpleegd van <https://www.curriculum.nu/voorstellen/bewegen-sport>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (2018). Nationaal preventieakkoord: naar een gezonder Nederland. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/documenten/convenanten/2018/11/23/nationaal-preventieakkoord>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (2018). Nationaal Sportakkoord: sport verenigt Nederland. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd van <https://www.allesoversport.nl/sportakkoord/het-nationaal-sportakkoord>

Scherder, E. (2014). *Laat je hersenen niet zitten*. (2^e druk) Amsterdam: Singel Uitgeverijen

Contact

kirsten@beweegambassadeur.nl

leon@beweegambassadeur.nl

Kernwoorden

beweegambassadeur, rollen in onderwijs en verbinding